

Մ Ա Տ Ե Ն Ա Խ Օ Ս Ա Կ Ա Ն

DR. F. PÖLZL und DR. TH. INNITZER: Kurz-
gefasster Kommentar zu den vier heiligen
Evangelien. Dritte verbesserte Auflage. Graz
1922—1925.

Հինգ հատորի մէջ † Գկտր. Pölzl եւ իր
աշակերտը Գկտր. Innitzer կու տան չորս աւե-
տարաններու հակիրճ եւ գոհացուցիչ մեկնու-
թիւնը: Առաջին չորս հատորներու նիւթը կը
կազմեն մէն մի աւետարանագիր, մինչ հինգե-
րորդին մէջ Գրիստոսի չարչարանաց եւ փառա-
ւորութեան հայող գլուխները՝ կրկնութենէ
խուսելու համար ի մի ամփոփուած են: Քննա-
կան մեկնութեան համար հեղինակներն նկատի
առած են բացի աւետարաններու յունարէն բնա-
գրէն՝ հայերէն, ասորերէն եւ լատիներէն թարգ-
մանութիւնները եւ ինչպէս յոյն բնագրի հին ու
արժէքաւոր ձեւագիրները՝ նմանապէս թարգ-
մանութեանց ընտիր գրչագիրները, դարձեալ
Ս. Հարց գործերն ու նորագոյն աշխատասիրու-
թիւնները: Չէ խնայուած որ եւ իցէ ջանք գործին
կատարելութեան համար: Մէն մի հատուած եւ
համար մեկնուած է գիտականօրէն ու քննադա-
տօրէն աչքի առջեւ ունենալով արդիական
զարգացման աստիճանն ու պէտքը:

Մասնաւորելով մեր խօսքը հայ. Ս. Գրքի
այս աշխատութեան մէջ գրուած դիրքին վրայ՝
կ'ըսենք հեղինակները ծանօցած են թէ եւ Ս. Գրքի
հայ. թարգմանութեան յարգը, սակայն անկէ
լիապէս օգտուիլ չեն կրցած հայերէն լեզուին
անհմուտ ըլլալով եւ իրենց տեղեկութիւնները
քաղած են մի քանի եւրոպական ուսումնասիրու-
թիւններէ:

Հ. Հ. ՈՍԿԵԱՆ

DR. B. KRAFT: Die Evangelienzitate des hl. Ire-
näus, nach Überlieferung und Textart unter-
sucht, 1924, Freiburg in Breisgau. 8°, էջ XVI
† 116:

Այն խոր համոզումը՝ թէ նոր կտակարանի
անաղարտութեան համար մեծարժէք են իրե-
նիսի յառաջընթացութիւնները, մղած է զԳկտր.
Kraft այս մասին եղած ուսումնասիրութիւններու
վրայ աւելցնել նոր գիրք մը:

Երկու գլուխներու բաժնուած է գրու-
թիւնը: Առաջնոյն նիւթն է՝ «Աւանդութիւն եւ
խմբագրութիւն իրենիսի ընկալեալ յառաջ-
ընթացութիւններու», ուր երեք հատուածով ման-
րաքննին կը նկատուին իրենեան բնագիրներն ու
աւանդութիւնները: Երկրորդ գլուխն է՝ «Ս. իրե-
նիսի աւետարանական յառաջընթացութեանց
բնագրական նկարագիրը»: Հոս շօշափուած են
բնագրական համեմատութիւններ ու անոնց ար-
դիւնքները եւ ի վերջոյ իրենեան աւետարանի
ծագումն ու նկարագիրը:

Իրենեան հայերէն յառաջընթացութիւն-
ներով կը զբաղին գլխաւորաբար 48—67 էջերը:
Մանրակրկիտ համեմատութիւններով կը ցուցուի
թէ իրենեան հայ. թարգմանութեան (Գիրք
ընդգէմ հերձուածոց) Ս. Գրոց տեղեկներու մէջ
կարելի է տեսնել սրբագրութիւն ու սխալ, յա-
ւելում եւ յապաւում, կրկնութիւն եւ փոփո-
խութիւն, որոնք մեծ մասով վերագրուելու են
թարգմանչին, մաս մ'ալ արդիւնք է յետագայ
դարերու: Հայերէն թարգմանութեան առա-
ւելութիւնը չափելու համար, կ'ըսէ հեղինակը,
կարելոր դեր կը խաղայ քննադատին համար
իրենեան հայերէնի (Գիրք ընդգէմ հերձուա-
ծոցի) հայերէն նոր կտակարանի հետ ունեցած
աղբսի հարցը: Շատ բնական կը գտնէ՝ թէ
հայերէն Ս. Գիրքը ծանօթ ըլլայ թարգմանչին
եւ երբեմն երբեմն տեղեկներ անոր գրչէն ինքնա-
հոս ծորած ըլլան: Հաւանական է նաեւ թէ՝
վերջին դարերն ալ մատ ունին անոնց երկուքին
նշյութեան մէջ: Կարելորն այս է, որ նոր կտա-
կարանն ու իրենեան հայ թարգմանութիւնն
ինչպէս հասարակաց նմանապէս առանձնայատուկ
կէտեր ունին եւ ներքի չէ a priori կասկածա-
կան կամ փոխառեալ համարիլ երկուքին մէջ
գտնուած նոյն ընթերցուածը:

Հ. Հ. ՈՍԿԵԱՆ

